

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ ΣΥΝΑΥΛΙΑ
ΤΗΣ
ΚΡΑΤΙΚΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πέμπτη 27 Μαρτίου 1986, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Κ.Ο.Θ.

Άλκης Μπαλτάς

Συμβούλιο Ειδικού Ταμείου Οργάνωσης Συναυλιών

Μίκα Χαρίτου - Φατούρου

Παναγιώτης Μπακατοής

Γιάννης Μάντακας

Κώστας Πατσαλίδης

Κώστας Χατζηκωνσταντίνου

Καλλιτεχνική Επιτροπή

Κώστας Νικήτας

Μαρία Δρούγου

Γιώργος Γράλιστας

Κώστας Γριμάλδης

Παύλος Καϊμάκης

Καλλιτεχνική Επιμέλεια Προγράμματος

Άσπα Μαλτσιδου

Για φωτογράφιση, μαγνητοσκόπηση ή ηχογράφιση των συναυλιών απαιτείται άδεια από τη Διεύθυνση της Κ.Ο.Θ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ

ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

ΣΟΛΙΣΤ

ΜΙΣΑ ΙΚΕΟΥΤΣΙ

ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΕΤΟΥ

ΚΙΜΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΑΣ

ΣΥΜΜΕΤΕΧΕΙ

ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΧΟΡΩΔΙΑΣ

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη το 1948. Σπούδασε στο Κρατικό Ωδείο της πόλης του βιολί με τον Στ. Παπαναστασίου και ανώτερα θεωρητικά με τον Σόλωνα Μιχαηλίδη. Για ένα διάστημα ήταν μέλος της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης και συνεργάτης του Μουσικού Τμήματος του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

Το 1970 και 1971 με υποτροφία της οργάνωσης «Μουσικά Νιάτα» πήρε μέρος σαν βιολιστής στην «παγκόσμια ορχήστρα νέων» (στον Καναδά και το Βέλγιο).

Το 1974 πήρε το πτυχίο της Νομικής Σχολής του Α.Π.Θ. και με υποτροφία της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών συνέχισε τις σπουδές του στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Δυτικού Βερολίνου. Το Μάρτιο του 1978 πήρε το δίπλωμα σύνθεσης από την τάξη του Max Baumann και τον Ιούνιο του 1978 το δίπλωμα διεύθυνσης ορχήστρας από τον καθηγητή Hans - Martin Rabenstein.

Έχει διευθύνει την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, την Ορχήστρα της Ε.Ρ.Τ., την Όπερα Θεσσαλονίκης, την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Εθνική Λυρική Σκηνή και ορχήστρες στο εξωτερικό (Ιταλία, Γερμανία κλπ.).

Σαν συνθέτης συνεργάστηκε πολλές φορές με το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος και έργα του έχουν παιχτεί τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

Ο Άλκης Μπαλτάς από το 1983 είναι Διευθυντής της Κρατικής Ορχήστρας Θεσσαλονίκης.

ΜΙΣΑ ΙΚΕΟΥΤΣΙ

Η σοπράνο Μίσα Ικεούτσι γεννήθηκε στο Τόκιο, όπου πήρε και τα πρώτα μαθήματα τραγουδιού.

Το 1968, με πρόταση του ορατορίστα τενόρου Ernst Haefliger, κέρδισε υποτροφία της ελβετικής πρεσβείας του Τόκιο. Συνέχισε σπουδές στην Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου, στις τάξεις των καθηγητών E. Haefliger (τραγούδι), Erik Werba (λιντ) και Wolfgang Schubert (ορατόριο). Μετά το δίπλωμά της, και λόγω εξαιρετικής επίδοσης κέρδισε υποτροφία της γερμανικής κυβέρνησης και συνέχισε ένα χρόνο μεταπτυχιακές σπουδές. Κέρδισε επίσης υποτροφία επί 8 χρόνια στα τμήματα αριστούχων τραγουδιού της Ζυρίχης, όπου της απενεμήθη και χρηματικό έπαθλο για εξαιρετική επίδοση. Ακόμα μελέτησε ορατόριο και γερμανική όπερα με τη σοπράνο Maria Stader.

Ανήκε στα μόνιμα στελέχη της όπερας της Ούλμ, όπου συμμετείχε σαν πρωταγωνίστρια. Πραγματοποίησε πολλές συναυλίες στο εξωτερικό με γνωστούς μαέστρους, όπως ο K. Richter και ο W. Schubert. Στην Ελλάδα είναι μόνιμη συνεργάτης της ΕΡΤ, όπου εκτός από τη φωνητική αγωγή της Χορωδίας που συνιστά τον τομέα ευθύνης της, πραγματοποίησε μεγάλη σειρά εκπομπών με μουσικολογικό περιεχόμενο. Πήρε μέρος σαν σολίστ σε συναυλίες με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, τη Συμφωνική της ΕΡΤ, τη Χορωδία της ΕΡΤ και την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης. Έχει πραγματοποιήσει πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις πολλών έργων ελλήνων συνθετών.

Δίδαξε φωνητική στο Ωδείο Αθήναιο κι έδωσε εκατοντάδες ρεσιτάλ λιντ στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Ανήκει στα ιδρυτικά μέλη του σολιστικού φωνητικού συνόλου «Τραγουδιστές του τρίτου».

ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΕΤΟΥ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Από πολύ νωρίς ασχολήθηκε με τη μουσική και τον κλασικό χορό. Σπούδασε κλασικό τραγούδι στο Ελληνικό Ωδείο Αθηνών, απ' όπου και αποφοίτησε με άριστα παμψηφεί και διάκριση, Α' βραβείο και χρηματικό έπαθλο. Σχεδόν ταυτόχρονα παίρνει το πτυχίο της των Πολιτικών Επιστημών. Συνέχισε σπουδές τραγουδιού στην Μουσική Ακαδημία Δυτ. Βερολίνου με τον βαρύτονο Dr. Herbert Brauer, απ' όπου αποφοίτησε το 1981 με άριστα παμψηφεί και τη μεγαλύτερη τιμητική διάκριση και μαθήτευσε κοντά σε δυο απ' τις διασημότερες μεσοφώνους του καιρού μας, την Giulietta Simionato και την Christa Ludwig.

Η Μαρία Μαρκέτου έχει κάνει πολυάριθμες σημαντικές εμφανίσεις στο εξωτερικό, μεταξύ των οποίων δύο φορές στην Philharmonie του Βερολίνου, επίσης στα γνωστά διεθνή φεστιβάλ του Salzburg της Αυστρίας και του Βερολίνου καθώς και πρόσφατα στην Kammeroper της Βιέννης. Στην Ελλάδα τραγούδησε στις όπερες του Τζ. Βέρντι «Τροβατόρε» και «Δύναμη του Πεπρωμένου» στην Ε.Λ.Σ. και το καλοκαίρι του 1982 στο Θέατρο Ηρώδου του Αττικού, στα πλαίσια του Φεστιβάλ Αθηνών τον πρωταγωνιστικό ρόλο της Azucena στην όπερα «Il Trovatore» του Βέρντι. Συμμετείχε επίσης σαν σολίστ με την Εθνική Συμφωνική Νέων στο «Μεσσία» του G.F. Händel, τον Ιανουάριο του 1984. Η πιο πρόσφατη κι ιδιαίτερα σημαντική διεθνής της εμφάνιση έγινε το τελευταίο τρίμηνο του '84 στη Γαλλία, όπου ερμήνευσε πρωταγωνιστικό ρόλο —με διθυραμβικές κριτικές στον διεθνή τύπο— στο πρώτο παγκόσμιο ανέβασμα της «Μήδειας» του Gavin Bryars σε σκηνοθεσία Robert Wilson, στις όπερες Λυών και Παρισιού.

ΚΙΜΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ

Γεννήθηκε το 1957 στον Πειραιά. Σπούδασε στο Ωδείο του Πειραιϊκού Συνδέσμου και στη Μουσική Ακαδημία της Κολωνίας.

Εργάζεται από το 1983 στη χορωδία του Γ' προγράμματος της Ε.Ρ.Τ. και συμμετέχει στο σολιστικό φωνητικό συγκρότημα του μαέστρου Α. Κοντογεωργίου «Οι Τραγουδιστές». Σαν σολίστ έχει τραγουδήσει με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, την Ελληνική Καμεράτα και τη Χορωδία της Ε.Ρ.Τ.

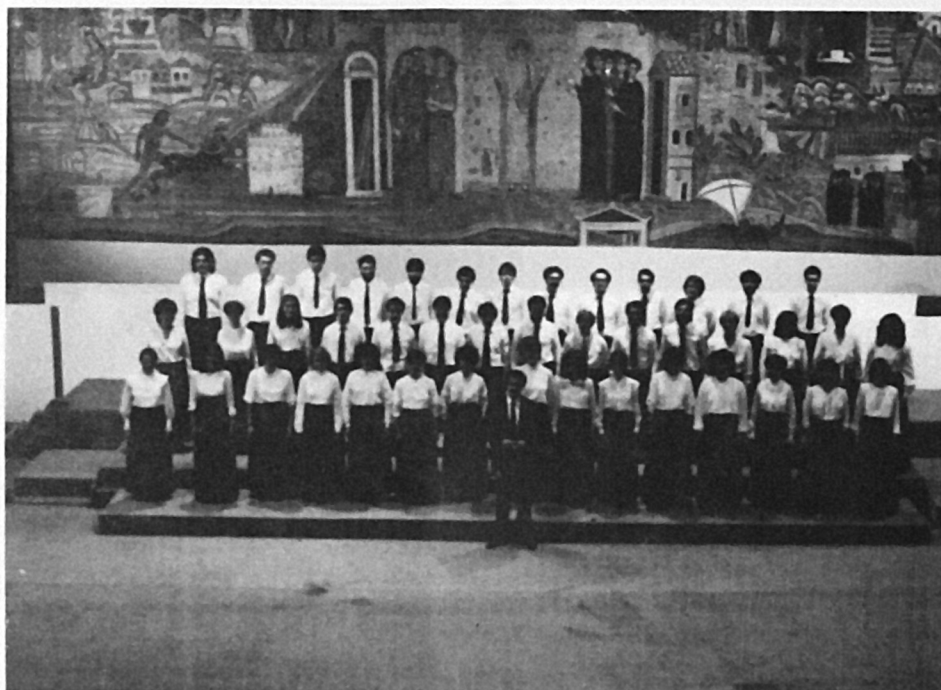

ΝΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΑΣ

Γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Αποφοίτησε από το Κρατικό Ωδείο (τάξη κας Αϊδαλή) και συνέχισε τις σπουδές του στη Μουσική Ακαδημία της Βιέννης (σχολή λιντ και ορατόριου). Παίρνοντας το δίπλωμά του παρακολουθούσε παράλληλα σπουδές με την καθηγήτρια Ludwig.

Με την υποτροφία του ελβετικού κράτους αποφοίτησε αργότερα και από τη Διεθνή Σχολή Όπερας της Ζυρίχης.

Ο μπάσος Νίκος Καπέτας έχει τραγουδήσει σαν σολίστ στα φεστιβάλ Σάλτσμπουργκ, υπό τη διεύθυνση του Χέρμπερτ φον Κάραγιαν, στα φεστιβάλ Βιέννης, Ζυρίχης, Λουκέρνης και έχει πραγματοποιήσει εμφανίσεις σε πόλεις της Αυστρίας, Γερμανίας, Ελβετίας και Ισπανίας.

ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Ο Δήμος Θεσσαλονίκης αντιμετωπίζοντας με ιδιαίτερη ευαισθησία και ευθύνη τη συμμετοχή στην πολιτιστική ανάπτυξη της πόλης μας αποφάσισε την ίδρυση μόνιμης Δημοτικής Χορωδίας.

Η Χορωδία ξεκίνησε στις αρχές Ιουνίου του 1985 με διευθυντή τον Θεσσαλονικιό μαέστρο κ. Αντώνη Κοντογεωργίου, και με στόχο την καλλιέργεια της χορωδιακής μουσικής κάθε είδους, (a cappella μουσική, Ορατόριο, Όπερα κ.λ.π.). Έτσι στο σύντομο διάστημα της ζωής της, η χορωδία πραγματοποίησε 13 συναυλίες συμμετέχοντας στις παραστάσεις της Όπερας Θεσσαλονίκης (Μότσαρτ: Ντον Τζοβάννι), ενώ σε συναυλίες παρουσίασε την Ακολουθία εις Κεκοιμημένους του Μ. Θεοδωράκη, το Ορατόριο Άγιος Δημήτριος του Ν. Αστρινίδη με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνία της Λεβεντιάς με τη Φιλαρμόνια του Λονδίνου, το Ορατόριο των Χριστουγέννων του Μπαχ, καθώς και έργα Μότσαρτ, Μπραμς, Ντβόρζακ, Κωνσταντινίδη, Θεοδωράκη, και Χατζηδάκη.

Η Χορωδία αποτελείται από 45 μέλη, που είναι σπουδαστές ή απόφοιτοι Ωδείων της Ελλάδας ή του εξωτερικού.

ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ

Ο Αντώνης Κοντογεωργίου γεννήθηκε στη Θεσσαλονίκη. Σπουδές: Κρατικό Ωδείο Θεσ/νίκης: Πιάνο, Θεωρητικά τραγούδι (τάξη Φ. Νικολαΐδου). Richard Strauss Konservatorium, Ανώτατη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου, σεμινάρια Σάλτσμπουργκ και Ζυρίχης. Διπλώματα Magister στη διεύθυνση Χορωδίας και στο Ορατόριο-Lied. Β' Βραβείο του Διεθνούς Διαγωνισμού «Μαρία Κάλλας» στο Ληντ και Ορατόριο. Κατά καιρούς οργάνωσε και διηύθυνε πολλές χορωδίες. Το 1977 μετά από πρόσκληση του Μ. Χατζιδάκι, ήρθε στην Ελλάδα όπου οργάνωσε και διηύθυνε μέχρι το 1984 τη Χορωδία του Τρίτου Προγράμματος της ΕΡΤ, με την οποία πραγματοποίησε εκατοντάδες συναυλιών και εκπομπών.

Το 1984 ίδρυσε το σολιστικό φωνητικό συγκρότημα «Οι Τραγουδιστές». Δίδασκε μουσική στο Κολλέγιο Anatolia, στο Ωδείο Αθήναιο, στα σεμινάρια διεύθυνσης Χορωδίας του ΥΠΠΕ και του Εθνικού Ωδείου. Επιμελήθηκε πολλών χορωδιακών εκδόσεων, συνεργάστηκε σε 11 δισκογραφικές παραγωγές και πραγματοποίησε άνω των 550 τηλεοπτικών ή ραδιοφωνικών εκπομπών. Μέλος της 4μελούς ομάδας του Υπ. Πολιτισμού για τη Χορωδιακή Ανάπτυξη. Καθηγητής της τάξης διεύθυνσης Χορωδίας στο Εθνικό Ωδείο. Διευθυντής της Χορωδίας του Δήμου Θεσσαλονίκης από το 1985. Συνεργάστηκε σαν διευθυντής ή σολίστ, πραγματοποιώντας πάνω από 800 παραστάσεις με όλες τις συμφωνικές της χώρας. Το 1984, η Ακαδημία Αθηνών του απένειμε το Βραβείο Μουσικής για την προσφορά του στον τόπο και τη δραστηριότητα του στην ΕΡΤ.

Η σημερινή συναυλία αφιερώνεται στη μνήμη του Olof Palme

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

W. A. MOZART

(1756—1791)

REQUIEM KV 626

για τέσσερις σολίστ, μικτή χορωδία και ορχήστρα
(συμπληρωμένο από τον F. X. Süssmayr)

INTROITUS	Requiem
KYRIE	
SEQUENTIA	Dies irae Tuba mirum Rex tremendae Recordare Confutatis Lacrimosa
OFFERTORIUM	Domine Jesu Hostias
SANCTUS	
BENEDICTUS	
AGNUS DEI	
COMMUNIO	Lux aeterna

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΜΙΣΑ ΙΚΕΟΥΤΣΙ (σοπράνο)
ΜΑΡΙΑ ΜΑΡΚΕΤΟΥ (μετζοσοπράνο)
ΚΙΜΩΝ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ (τενόρος)
ΝΙΚΟΣ ΚΑΠΕΤΑΣ (μπάσος)

Η συναυλία θα γίνει χωρίς διάλειμμα.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

«REQUIEM» KV 626

Κοντά στα επιστημονικά αναπάντητα ερωτηματικά προστέθηκε το 1984 και η άποψη του σκηνοθέτη Μίλος Φόρμαν: Ο Σαλιέρι παρήγγειλε το Requiem στο Mozart για να τον κάμψει ηθικά και να μπορέσει, βοηθώντας τον στο γράψιμο του έργου, να τον δηλητηριάσει. Αστήριχτη ιστορικά αλλά με μεγάλη θεατρικότητα η ιδέα αυτή του συγγραφέα του έργου «ΑΜΑΝΤΕΟΥΣ», Πήτερ Σάφερ, προστέθηκε στην αβέβαιη αχλύ που περιβάλλει το τελευταίο αλλά ατελείωτο έργο του Μότσαρτ.

Κι αυτή προέρχεται από τη μυστικότητα της ίδιας της παραγγελίας του Requiem. Ο Κόμης Φράντς φον Βάλσεγκ έχασε τη γυναίκα του το Φεβρουάριο του 1791 και παραγγέλει τον Ιούλιο το έργο μ' έναν ανώνυμο μεσάζοντα με σκοπό το τελικό δημιούργημα να παρουσιαστεί δικό του. Ο Μότσαρτ εκείνη την εποχή σε μια δαιμονισμένη δίνη δουλειάς (έγραφε τον «Μαγεμένο Αυλό» και τον «Τίτο»), με μεγάλα οικονομικά προβλήματα (δανειζόταν χρήματα) ζώντας για ένα διάστημα μόνος του (η γυναίκα του Κωνσταντζίνα είναι για κούρα στο Μπάντεν) δέχεται αυτή την παραγγελία με τη συναίσθηση του δικού του τέλους. Γράφει στον αγαπημένο του λιμπρετίστα Λορέντσο ντα Πόντε τον Σεπτέμβριο του 1791 —σ' ένα γραμμένο στα ιταλικά, αμφισβητούμενης όμως πατρότητας, γράμμα: «Έχω χάσει τις δυνάμεις μου, δεν μπορώ να διώξω από τα μάτια μου την εικόνα αυτού του άγνωστου. Τον βλέπω συνέχεια να με παρακαλεί, να με εκλιπαρεί και να ζητά ανυπόμονα τη δουλειά μου. Συνεχίζω γιατί η σύνθεση με κουράζει λιγότερο από το να κάθομαι... Αισθάνομαι ότι «ήγγικεν η ώρα... Τελειώνω πριν να χαρώ τους καρπούς του ταλέντου μου... Είναι το δικό μου Requiem και δεν πρέπει να το αφήσω ημιτελές». Αυτές οι συνθήκες σύνθεσης του έργου δημιούργησαν τις τόσο «ρομαντικές» φήμες γύρω του.

Ιδιόγραφα βρέθηκαν συμπληρωμένα μόνο τα αρχικά Requiem και Kyrie, ενώ σχέδια με το φωνητικό μέρος μόνο και τη συνοδεία για όργανο και όχι μέχρι τέλους σώθηκαν από τα υπόλοιπα μέρη.

Ο Β. Α. Μότσαρτ πέθανε το Δεκέμβριο του 1791. Η γυναίκα του από το φόβο μη χάσει την αμοιβή ζήτησε πρώτα από τον Γ. Λ. Έϋμπλερ και μετά από τον Φραντς Ξάβερ Ζύσμαϊρ, μαθητή του Μότσαρτ, πολύ κοντινό του τον τελευταίο καιρό, να ολοκληρώσει το Requiem. Ο Ζύσμαϊρ είχε όχι μόνο το θάρρος, τη δύναμη και την «τεχνική» δυνατότητα να εκπληρώσει ένα τέτοιο έργο, αλλά μπορούσε να μιμηθεί και το γραφικό χαρακτήρα του δασκάλου του —αρχή σύγχυσης για τους κατοπινούς ερευνητές. Το 1793 πρωτοπαίχτηκε το Requiem του Μότσαρτ παρουσιασμένο ως έργο του Βάλσεγκ. Τυπώθηκε σε πρώτη έκδοση το 1800.

Για το πρόβλημα της γνησιότητάς του παραθέτουμε εδώ το καταληκτικό συμπέρασμα του μουσικολόγου καθηγητή Φρήντριχ Μπλούμε από ένα άρθρο του του 1963: «Όσο δεν μπορεί να αποδειχθεί ποιος συνέθεσε ή θα μπορούσε να συνθέσει τα αμφίβολα σημεία του έργου, η φιλολογική μέθοδος έρευνας των πηγών βρίσκεται στο τέλος της προσφοράς της και η ποιοτική και στυλιστική κριτική του έργου συνηγορεί, ότι το Requiem εκτός από ελάχιστες συμπληρώσεις και από την ενορχήστρωση γράφτηκε από τον Μότσαρτ».

Η νεκρώσιμη ακολουθία της Ρωμαιοκαθολικής Εκκλησίας (*Missa pro defunctis*) πήρε την ονομασία της από το αρχικό κείμενο της Εισόδου «*Requiem aeternam dona eis Domine et lux perpetua luceat eis...*» Δώσε σ' αυτούς αιώνια ανάπαυση Κύριε, και συνεχές φως να τους φωτίζει. Η λειτουργική δομή του Requiem είναι παρόμοια με οποιαδήποτε άλλη λειτουργία —μέρη σταθερά και μόνιμα *Ordinarium* και μέρη που ποικίλλουν ανάλογα με την περίπτωση *Proprium*—, μόνο που παραλείπονται το Πιστεύω *Credo* και το Δοξαστικό *Gloria*. Η πολυφωνική σύνθεσή του περιλαμβάνει για το *Proprium* τη σειρά ύμνων «*Sequentia*»: *Dies irae*, «ημέρα οργής», την Προσκομιδή «*Offertorium*» και την Κοινωνία «*Communio*» Αιώνιο φως.

Ο Riemann γράφει συμπυκνωμένα: «Αποκορύφωμα της μελοποίησης του Requiem στο 18ο αιώνα είναι το έργο του Μότσαρτ (ημιτελές). Σ' αυτό συνενώνονται το τεκτονικό-ανθρωπιστικό ήθος και η καθολική ευλάβεια σ' ένα ώριμο ύφος, που χρωστά πολλά στον Μπαχ και τον Χαίντελ· την εκφραστική του δύναμη δεν μπόρεσε να ξεπεράσει ο 19ος αιώνας με τη συνεχώς αυξανόμενη ορχηστρική θεατρικότητα».

Στην ενορχήστρωση των ολοκληρωμένων μερών του Requiem δεν χρησιμοποίησε ο Μότσαρτ φλάουτα, όμποε, κλαρινέτα και κόρνα. Προτίμησε για λόγους χρώματος το *bazzethorn*: αερόφωνο με απλό καλαμάκι σαν κλαρινέτο στην περιοχή της άλτο, με σκοτεινό και όχι τόσο διαπεραστικό ήχο —το είχε ξαναχρησιμοποιήσει στη Μασονική Πένθιμη Μουσική KV477· ακόμη διάλεξε από τα τρομπόνια, συμβολικά του Κάτω Κόσμου ήδη από την εποχή του Μοντεβέρντι, τις χαμηλές περιοχές: άλτο, τενόρο και μπάσο τρομπόνι, που παίζουν κυρίως *colla parte* τις τρεις χαμηλές φωνές· η επισιμότητα και το τελετουργικό υποστηρίζονται από τις τρομπέτες και τα τύμπανα· ο εκκλησιαστικός χαρακτήρας τονίζεται από το εκκλησιαστικό όργανο που παίζει το μπάσο.

Βασική τονικότητα του έργου η μελαγχολική ρε ελάσσονα με συχνότερη

απόκλιση στη σκοτεινή, βαριού πεπρωμένου σολ ελάσ.

Στο βαρύ πένθιμο κλίμα μας εισάγουν από την αρχή τα βαθιά ξύλινα πνευστά με το μελαγχολικό θέμα· τα βιολιά συνοδεύουν με κατιόντα πηδήματα οκτάβας—λυγμούς. Μετά το πολυφωνικό *Requiem aeternam...* η σοπράνο τραγουδά σόλο τον γρηγοριανό, με κάποια λαμπρότητα, ύμνο: «*Te decet hymnus...*» Σου πρέπει ύμνος Θεέ στη Σιών...

Ακολουθεί το *Kyrie*, συνήθως τριμερές: *Κύριε ελέησον, Χριστέ ελέησον, Κύριε ελέησον*. Εδώ «στοιβάζονται» οι δύο φράσεις παράλληλες —μοναδική θαυμαστή περίπτωση— σε μια διθεματική φούγκα. Το θέμα του *Κύριε ελέησον*, με το χαρακτηριστικό διάστημα της 7ης ελαττωμένης συναντιέται στον «Μεσσία» του Χάιντελ, αλλά και στον Μπαχ και τον Χάυντν. Το θέμα του *Χριστέ ελέησον* είναι πιό κινημένο σε μια ποικιλήμενη γραμμή. Σε αποκορύφωση οδηγείται το μέρος αυτό προς το τέλος.

Ιδιαίτερη δραματική ένταση δημιουργούν στο *Dies Irae* οι σύντομες φράσεις, οι επαναλήψεις του κειμένου και η συνοδεία σε μια μορφή τρέμολο από τα έγχορδα.

Κλίμα ηρεμίας αποπνέει το «*Tuba mirum*» που ακολουθεί, με το σόλο του τρομπονιού και του μπάσου.

Στο «*Rex tremendae majestatis*» «*Βασιλιά φοβερού μεγαλείου...*» οι τρομπέτες και τα τύμπανα ξεσπούν σε έκρηξη με τρίλους· η αγωνία της σωτηρίας, *salva me*.

«*Εκείνη την Ημέρα της Κρίσης θυμήσου-με Ιησού και κατάταξέ-με στη δεξιά σου με τους αμνούς*» είναι το περιεχόμενο του «*Recordare*» δοσμένο με μελωδική και αρμονική γλυκύτητα και ομορφιά.

Στο επόμενο μέρος «*Confutatis*» *Να νικηθούν οι καταραμένοι...* οι τενόροι με τους μπάσους «διακηρύσσουν» με τα τρομπόνια και τα φαγκότα τα αυστηρά και σταθερά λόγια, ενώ τα έγχορδα επαναλαμβάνουν σε μια ανιούσα αλυσίδα ένα μοτίβο από μικρές, κοντές νότες φόβου. Αντίθετα στην Παράκληση για την «κατάταξη» με τους ευλογημένους με την απλή τονικότητα ντο μείζονα, οι γυναικείες φωνές συνοδεύονται από μια ήπια μελωδία των βιολιών μόνο. Όλη η χορωδία μαζί: *Παρακαλώ ικετευτικά και γονυκλινής...*

Δύο δραματικές παύσεις οδηγούν στο γεμάτο πάθος «*Lacrimosa*» εκείνη την ημέρα του κλαυθμού... με έντονη χρήση της χρωματικής κίνησης.

Με το Αμήν κλείνει η σειρά των έξι ύμνων της *Sequentia*.

Στην Προσκομιδή *Offertorium* χρησιμοποιούνται περιγραφικά κατιόντα διαστήματα όταν στο κείμενο γίνεται λόγος για Τάρταρα και πέσιμο των

ψυχών στο Σκότος. «Αλλά ο Μιχαήλ ο Άγιος —ο Αρχάγγελος— θα πς ξαναφέρει στο Άγιο Φως».

Ακολουθεί η υποχρεωτική φούγκα «*Quam olim Abrahae promisisti...*» Αυτό που υποσχέθηκες από παλιά στον Αβραάμ... η οποία επαναλαμβάνεται και μετά το γαλήνιο στίχο «*Hostias...*» Σου προσφέρουμε Κύριε θυσίες και προσευχές...

Τα επόμενα τρία μέρη, με μεγαλύτερη την παρεμβολή του Ζύσμαϊρ διατηρούν το γαλήνιο αυτό χαρακτήρα με αργές κινήσεις ως τα καταληκτικά Ωσαννά εν τοις υψίστοις. Sanctus: «Άγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρεις οι ουρανοί και η γη... Benedictus: Ευλογημένος ο Ερχόμενος εν ονόματι Κυρίου... για το φωνητικό κουαρτέτο. Στο Agnus Dei Αμνέ του Θεού, ο αίρων τας αμαρτίας του Κόσμου, δως αυτοίς αιώνιον ανάπαυσιν, τα βιολιά και οι βιόλες συνοδεύουν *ostinato* την κλιμάκωση σε ψηλότερο τονικό ύψος της φράσης «*Agnus Deis...*», κάθε φορά επιτακτικότερης, με περισσότερο πάθος.

Στην τελική Κοινωνία «Ας τους φωτίζει αιώνιο φως Κύριε η μουσική επιστρέφει στον ψαλμό του Introitus της σόλο σοπράνο και στη φούγκα του Kyrie. Ο Ζύσμαϊρ ακολούθησε εδώ την πρακτική του Μότσαρτ από προηγούμενες λειτουργίες (KV 220 και 317).

Δημήτρης Ιωάννου

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΥΛΙΕΣ

ΑΙΘΟΥΣΑ ΤΕΛΕΤΩΝ
ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Πέμπτη 3 Απριλίου, ώρα 11.00 π.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Συναυλία για μαθητές

Διευθυντής Ορχήστρας: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ
Πρόγραμμα: J. HAYDN: Andante από τη συμφωνία 101,
«Το ρολόϊ».
L.v. BEETHOVEN: Allegretto scherzando από
τη Συμφωνία αρ. 8.
H. VILLA-LOBOS: Το τραϊνάκι του βραζιλιάνου
χωρικού.
A. HONEGGER: «Pacific 231»,

Πέμπτη 3 Απριλίου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΑΓΡΑΦΙΩΤΗΣ
Σολίστ: SONTRAUD SPEIDEL (πιάνο)
Πρόγραμμα: A. HONEGGER: «Pacific 231», Α' εκτέλεση
A. Scriabin: Κοντσέρτο σε φα δίεση
ελάσσονα για πιάνο και ορχήστρα, έργο 20.
J. HAYDN: Συμφωνία αρ. 101, σε ρε ελάσ,
«Το ρολόϊ».

Παρασκευή 4 Απριλίου, ώρα 9.00 μ.μ.

Ρεσιτάλ μουσικής δωματίου
ΚΟΣΜΑΣ ΓΑΛΙΛΑΙΑΣ (βιολί)
RICHARD SYRACUSE (πιάνο)

Πρόγραμμα: W.A. MOZART: Σονάτα αρ. 4, Köchel 304,
σε μι ελάσσονα
J. BRAHMS: Σονάτα opus 100, σε λα μείζονα
Γ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ: Δωδεκανησιακή σουίτα
L.v. BEETHOVEN: Σονάτα Kreutzer, opus 47

Πέμπτη 10 Απριλίου, ώρα 9.00 μ.μ.
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας: **ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΤΣΙΜΠΑΣ**

Σολίστ: **DOROTHEE TODTENHAUPT** (όμποε)

Πρόγραμμα: **Μ. ΠΑΛΛΑΝΤΙΟΣ**: Σουίτα σε παλιό στυλ για
ορχήστρα εγχόρδων

D. CIMAROSA: Κοντσέρτο για όμποε και
ορχήστρα εγχόρδων

J. HAYDN: Κοντσέρτο σε ντο μείζονα, για
όμποε και ορχήστρα

L.v. BEETHOVEN: Συμφωνία αρ. 1, σε ντο
μείζονα, έργο 21.

Πέμπτη 17 Απριλίου, ώρα 9.00 μ.μ.
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας: **GERT HEIDGER**

Σολίστ: **FRIEDRICH-JÜRGEN SELLNEIM** (βιολοντσέλο)

Πρόγραμμα: **F. MENDELSSOHN-BARTHOLDY**: Εβρίδες, εισαγωγή
R. SCHUMANN: Κοντσέρτο για βιολοντσέλλο και
ορχήστρα σε λα ελάσσονα, έργο 129.

J. BRAHMS: Συμφωνία αρ. 2, σε ρε μείζονα, έργο 73.

Πέμπτη 24 Απριλίου, ώρα 9.00 μ.μ.
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Η συναυλία δίνεται στα πλαίσια της FILOXENIA

Διευθυντής ορχήστρας: **ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ**

Σολίστ: **ΛΕΛΑ ΣΤΑΜΟΣ** (τραγούδι)

Πρόγραμμα: **Σ. ΜΙΧΑΗΛΙΔΗ**: Δύο Βυζαντινά σκίτσα.

A. VIVALDI: «Stabat Mater», για μεσόφωνο, ορχήστρα
εγχόρδων και κοντίνουο, Α' εκτέλεση.

J. BRAHMS: Ραψωδία για μεσόφωνο, ανδρική χορωδία
και ορχήστρα, έργο 53, Α' εκτέλεση.

J. BRAHMS: Schicksalslied, για χορωδία και ορχήστρα,
έργο 54, Α' εκτέλεση.

Πέμπτη 8 Μαΐου, ώρα 9.00 μ.μ.
ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής ορχήστρας: **ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ**

Σολίστ: **ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΚΑΛΑΦΑΤΗ-ΠΕΤΡΑΚΗ** (τραγούδι).

Πρόγραμμα: **Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ**: Σουίτα αρ. 1.

R. de BANFIELD: «For Ophelia», για σοπράνο
ορχήστρα, Α', εκτέλεση

G. BIZET: «Αρλεζιάνα», Σουίτες αρ. 1 και αρ. 2.

Πέμπτη 15 Μαΐου, ώρα 11.00 π.μ.
Συναυλία για μαθητές

Διευθυντής ορχήστρας: **ΣΠΥΡΟΣ ΑΡΓΥΡΗΣ**

Αφηγητής: **ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ**

Πρόγραμμα: **S. PROKOFIEFF**: «Ο Πέτρος και ο Λύκος»
μουσικό παραμύθι για παιδιά

Πέμπτη 15 Μαΐου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής Ορχήστρας: ΣΠΥΡΟΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Σολίστ: ΜΑΙΡΗ ΜΑΝΕΣΗ (πιάνο)

Αφηγητής: ΓΙΑΝΝΗΣ ΑΡΓΥΡΗΣ

Πρόγραμμα: Α. ΝΕΖΕΡΙΤΗ: Δύο αποσπάσματα από το «Βασιλιά Ανήλιαγο».

F. CHOPIN: Κοντσέρτο αρ. 2, για πιάνο και ορχήστρα σε φα ελάσσονα, έργο 21.

S. PROKOFIEFF: «Ο Πέτρος και ο Λύκος» μουσικό παραμύθι για παιδιά, έργο 67.

Πέμπτη 22 Μαΐου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής ορχήστρας: ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΝΤΩΝΙΟΥ

Σολίστ: DAN UNGUREANU (βιολί)

ΝΙΚΟΣ ΟΡΜΑΝΛΙΔΗΣ (βιολί)

Πρόγραμμα: Γ. ΧΡΗΣΤΟΥ: Μουσική του Φοίνικα Α' εκτέλεση.

W. A. MOZART: Concertone σε ντο μείζονα Κ.Υ. 190 για δύο βιολιά και ορχήστρα Α' εκτέλεση.

J. SIBELIUS: Συμφωνία αρ. 1, έργο 39.

Πέμπτη 29 Μαΐου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής ορχήστρας: ΒΥΡΩΝ ΦΙΔΕΤΖΗΣ

Σολίστ: ΜΙΛΤΟΣ ΜΟΥΜΟΥΛΙΔΗΣ (κλαρινέτο)

ΑΡΙΑΔΝΗ ΚΑΝΕΤΗ (πιάνο)

ΜΕΝΕΛΑΟΣ ΤΣΙΚΛΙΔΗΣ (πιάνο)

Πρόγραμμα: K. KURPINSKI: Κοντσέρτο για κλαρινέτο και ορχήστρα Α' εκτέλεση.

S. PROKOFIEFF: Κοντσέρτο αρ. 1, σε ρε ύφεση μείζονα για πιάνο και ορχήστρα, έργο 10.

S. RACHMANINOFF: Κοντσέρτο αρ. 2, για πιάνο και ορχήστρα σε ντο ελάσσονα, έργο 18.

Πέμπτη 5 Ιουνίου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής ορχήστρας: ΛΟΥΚΑΣ ΚΑΡΥΤΙΝΟΣ

Σολίστ: ΙΩΑΝΝΑ ΧΑΡΑΤΣΑΡΗ (πιάνο)

ΓΙΩΡΓΟΣ ΘΕΜΕΛΗΣ (πιάνο)

ΑΘΗΝΑ ΣΤΕΦΟΠΟΥΛΟΥ (πιάνο)

Πρόγραμμα: W. A. MOZART: Κοντσέρτο αρ. 20, σε ρε ελάσσονα για πιάνο και ορχήστρα, Κ.Υ. 466.

E. GRIEG: Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα σε λα ελάσσονα, έργο 16.

G. GERSHWIN: Κοντσέρτο σε φα μείζονα, για πιάνο και ορχήστρα.

Πέμπτη 12 Ιουνίου, ώρα 9.00 μ.μ.

ΔΗΜΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ — ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Αφιέρωμα στο συνθέτη και αρχιμουσικό **Νίκο Ασρινίδη**.

Διευθυντής ορχήστρας-σολίστ: **ΝΙΚΟΣ ΑΣΤΡΙΝΙΔΗΣ** (πίانو)

Συμμετέχει η **ΧΟΡΩΔΙΑ ΔΗΜΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

Πρόγραμμα: **W. A. MOZART**: Κοντσέρτο για πιάνο αρ. 9 Κ.Υ. 271,
σε μι υφ. μείζονα.

J. HAYDN: «Η θύελλα», συμφωνικό ποίημα για χορωδία και
ορχήστρα.

N. ΑΣΤΡΙΝΙΔΗ: Αποσπάσματα από τη χορωδιακή συμφωνία
1821.

*Η διεύθυνση της Κ.Ο.Θ. διατηρεί το δικαίωμα -αν χρειαστεί- να τροποποιήσει
το πρόγραμμα.*

ΚΡΑΤΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Διευθυντής: ΑΛΚΗΣ ΜΠΑΛΤΑΣ

Μόνιμος Αρχιμουσικός

Κάρολος Τρικολίδης

Α' ΒΙΟΛΙΑ

Κοντσερτίνο:
Κοσμάς Γαλιλαίας
Κων/νος Πατσαλίδης
Κων/νος Βάμβας
Νταν Ουγκουρεάνου
Γαλάτεια Μπαλτά
Χριστόδουλος Πετικάκης
Φάνης Καπλανίδης
Μαρία Δρούγου
Στάθα Γκουτζικά
Μαρία Σουέρεφ
Ιωάννα Παπαναστασίου
Ντάρια Κάτσιου
Ευάγγελος Θεοφάνους
Φώτω Θεοφάνους
Νεοκλής Νικολαΐδης

Β' ΒΙΟΛΙΑ

Ελευθέριος Αγγελόπουλος
Νικόλαος Αρχοντής
Αλέξανδρος Δοϊτσίνης
Μίκης Μιχαηλίδης
Ελένη Μυρίδου
Στέλλα Παπαδοπούλου
Ανδρέας Λάριος
Παρασκευή Μπακατοή
Σουλτάνα Άλτη
Μίμης Τοπσιδης

ΒΙΟΛΕΣ

Οδυσσέας Κουζώφ
Κυριάκος Πάτρας
Γεώργιος Μαυρομουστάκης
Γεώργιος Καμένος
Νικόδημος Δέλλιος
Ειρήνη Παραλίκα
Γεώργιος Καδόγλου
Στέφανος Διαμαντής
Φελίτσια Ποπικά

ΒΙΟΛΟΝΤΣΕΛΑ

Εμμανουήλ Καζαμπάκας
Ζώρα Γκίριτς
Ρένος Μπαλτάς
Κατερίνα Δημητρακοπούλου
Γεώργιος Μανώλας
Κωνσταντία Κουλουκούρη
Αυθή Αικατερίνη
Αγγελος Ντοροφτέι

ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΣΑ

Γεώργιος Γράλιστας
Αναστάσιος Μαυρουδής
Λάσκαρης Θεοδωρίδης
Αλέξανδρος Αδαμόπουλος
Αναστάσιος Τοπούζας
Πολύβιος Καρατζίβας
Ελένη Μπουλασίκη

ΦΛΑΟΥΤΑ

Ιωάννης Ευαγγέλου
Ηλίας Μακοβέι
Πέτρος Σουσάμογλου
Γεώργιος Κανάτσος

ΟΜΠΟΕ

Μπάτκο Άνταμ
Μιχαήλ Ντοροφτέι
Νικόλαος Καλπαξίδης
Θωμάς Μητριζάκης

ΚΛΑΡΙΝΑ

Κοσμάς Παπαδόπουλος
Πόλλα Φραγκοπούλου
Δημήτριος Κισλάς

ΦΑΓΚΟΤΑ

Νικόλαος Δαναηλίδης
Σπυρίδων Βλαχάκης
Αγγελος Πολίτης
Βασίλης Ζαρόγκας

ΚΟΡΝΑ

Θεόδωρος Ζαρίμπας
Αναστάσιος Στεφανίδης
Εμμανουήλ Ιορδανίδης
Δημήτριος Αλεξιάδης
Βασίλειος Βραδέλης
Νίκος Δραγομάνοβιτς

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

Εμμανουήλ Αυξεντίδης
Ευάγγελος Γκεμιτζής
Βασίλειος Φιαμέγκος
Ιωάννης Σισμανίδης
Σπύρος Παπαδόπουλος

ΤΡΟΜΠΟΝΙΑ

Ιγνάτιος Μαυρίδης
Ιωάννης Παρθένης
Δημήτριος Νέτσakas

ΤΟΥΜΠΑ

Ιωάννης Τέμπρελης

ΤΥΜΠΑΝΑ — ΚΡΟΥΣΤΑ

Κων/νος Γρηγοριάδης
Κων/νος Νικήτας
Ιωάννης Ιωσηφίδης
Κων/νος Χανής
Ελευθέριος Αγγουριδάκης
Στυλιανός Φωτάκης

ΑΡΠΑ

Βανέσα Πλούμη

ΠΙΑΝΟ

Ελεονώρα Λουκίδου

Εισιτήρια για τις συναυλίες πωλούνται από το ταμείο του Δήμου της πλατείας Αριστοτέλους, τηλ.: 285-108 και το απόγευμα της συναυλίας από το ταμείο της αίθουσας του Α.Π.Θ. (6.00 - 9.00 μ.μ.).

Συνδρομές, στα γραφεία της Κ.Ο.Θ.

Φωτοστοιχειοθεσία—εκτύπωση—βιβλιοδεσία: «Παρατηρητής» Ανώνυμη Εταιρεία εκδόσεων, Αλ. Σταύρου 15, τηλ. 927.685, 938.427, Θεσσαλονίκη

Φωτογραφία Εξωφύλλου: Διογένης Νικολέρης - Χρήστος Νικολέρης